

شناسایی چالش‌ها و راهکارهای الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی با رویکرد تولید در کلاس جهانی

محمود یحیی‌زاده^{۱*}، حسنعلی آقاجانی^۲، مهرداد مدهوشی^۳، خضرالله متاجی^۴

^۱ استاد، دانشگاه مازندران، گروه مدیریت، مازندران، ایران (عهده دارمکاتبات)

^۲ استاد، دانشگاه مازندران، گروه مدیریت، مازندران، ایران

^۳ استاد، دانشگاه مازندران، گروه مدیریت، مازندران، ایران

^۴ دکتری، دانشگاه مازندران، گروه مدیریت، مازندران، ایران

تاریخ دریافت: تیر ۱۳۹۶، اصلاحیه: مهر ۱۳۹۶، پذیرش: دی ۱۳۹۶

چکیده

پیوستن به سازمان تجارت جهانی، بازار رقابتی بزرگی را پیش روی تولیدکنندگان ایرانی می‌گشاید که از طریق آن می‌توانند توانمندی‌های خویش را جهانی سازند. بسیاری از صنایع در محیط رقابتی کنونی نیازمند برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری مناسب جهت عضویت در مجامع بین‌المللی با رویکرد رسیدن به کلاس جهانی هستند؛ چنانچه کشوری به عضویت سازمان تجارت جهانی که متولی اصلی تجارت آزادانه و تحرک کامل کالاها و خدمات در سطح جهان است درنیاید، عملاً قادر به رقابت در بازارهای جهانی نخواهد بود. با توجه به عضویت اکثریت کشورهای جهان در این سازمان و حجم کلان مبادلات بین کشورهای عضو، نظرات مخالف و موافق بسیاری پیرامون پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی و چالش‌های قبل و بعد از الحاق وجود دارد. براساس نظر کاوی انجام شده چالش‌های الحاق به این سازمان راهکارهایی برای نحوه مواجهه صنعت خودروسازی با چالش‌های پیش رو در راستای پیوستن ایران به سازمان مذکور ارائه شده است. نظر به اهمیت این موضوع هدف اصلی این نوشتار، بکارگیری روش دیمتل برای شناسایی و رتبه‌بندی چالش‌ها و ارائه راهکارهای الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی با رویکرد تولید در کلاس جهانی در صنعت خودروسازی ایران با بهره‌گیری از مدل سه‌شاخگی است که طی فرایند اجرایی پژوهش، بعد از شناسایی چالش‌ها، به تعیین روابط شبکه‌ای و سپس ارائه راهکارها و اولویت‌بندی آنها خواهیم پرداخت. در پایان مقاله موارد مذکور جمع‌بندی شده، بحث و مقایسه و نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات تحقیق ارائه شده است.

کلمات کلیدی: سازمان تجارت جهانی، تولید کلاس جهانی، مدل سه شاخگی، صنعت خودروسازی، دیمتل

۱- مقدمه

شناخت سازمان تجارت جهانی و جهانی شدن در حوزه‌های مختلف، ضرورت آگاهی و شناخت کامل از بزرگترین نهاد تاثیرگذار بر زندگی جوامع را اجتناب‌ناپذیر ساخته است. موضوع تجارت جهانی به طور بنیانی، در قالب واژه جهانی شدن از پیشینه‌ای چهارصد ساله برخوردار است و امروزه تحت عنوان سازمان تجارت جهانی، مطرح می‌باشد که زمینه‌ساز تحول بسیاری در بخش تولید و تجارت، هم برای کشورهای پیشرفته و هم برای کشورهای در حال توسعه شده است. سازمان تجارت جهانی به‌عنوان محصول مذاکرات دوراروگونه پس از برگزاری دوره‌های متعدد به وجود آمده است. انگیزه اصلی ایجاد چنین سازمانی پیدایش مسائل حاد و بن‌بست‌های متعدد در روند تجارت بین‌الملل و حل و فصل اختلافات تجاری کشورها و ایجاد نظم و برنامه معین در فرآیند انجام مأموریت‌های موافقتنامه‌ها و همکاری‌های تجاری بود.

۲- بیان مساله

از زمان پیدایش سازمان تجارت جهانی همواره الحاق و پیوستن کشورها و دولت‌ها به این سازمان از مسائل مهم و قابل‌توجه بوده است. به‌خصوص که پیوستن به این سازمان از دهه ۱۹۷۰ که جهان شاهد جهانی شدن بوده بر ابعاد آن افزوده شده است. به‌عبارت دیگر از آنجایی که فرایند جهانی شدن معمولاً چهار حوزه فنی و صنعتی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را مورد مطالعه قرار می‌دهد، پیوستن و الحاق دولت‌ها و کشورها به اصلی‌ترین دغدغه تبدیل شده است. به این ترتیب مسئله الحاق کشورها به سازمان تجارت جهانی متضمن شرایط و استلزاماتی است که سازمان تجارت جهانی اجرایی‌سازی آن را اصلی مسلم دانسته است. از طرفی دیگر نظر به آنکه اغلب کشورهای در حال توسعه تحت تاثیر امواج جهانی شدن و پذیرش آن بودند، ایران هم به‌عنوان یک کشور

*m.yahyazadeh@umz.ac.ir

راهکارهای الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی با رویکرد تولید در کلاس جهانی در صنعت خودروسازی ایران نشان می‌دهد که تبیین همه‌جانبه تمامی عوامل الحاق با توجه به اهمیت موضوع، مورد غفلت واقع شده است. در واقع رویکردهای تقلیل‌گرایانه، تک سببی و عدم وجود ارتباط منطقی میان متغیرهای امر الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی سبب شده که آن‌گونه که باید و شاید، حق مطلب ادا نگردد. لذا واکاوی و تشریح همه‌جانبه شناسایی چالش‌ها و راهکارهای الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی در بدایت امر، نشانه‌ای بر اهمیت پژوهش می‌باشد.

۳- پیشینه تحقیق

در مرجع [۹] محققان پژوهشی را با عنوان "عوامل کلیدی تعیین توسعه صنعتی روسیه" تحت شرایط عضویت در سازمان تجارت جهانی انجام داده‌اند. پژوهش مزبور به تجزیه و تحلیل تاثیر این واقعیت یعنی عضویت روسیه به سازمان تجارت جهانی و تاثیر آن بر صنعت روسیه می‌پردازد. این پژوهش تولید جهانی و اقتصاد مدرن در حال توسعه را تحت تاثیر مجموعه‌ای از روندها می‌داند که این روندها از موارد کلیدی مهم جهانی شدن است. هدف این پژوهش چگونگی توسعه صنایع مستقر در روسیه برای رسیدن به سطح تولید در کلاس جهانی با عضویت در سازمان تجارت جهانی است. اهمیت پژوهش آنها در این است که الحاق روسیه به سازمان تجارت جهانی با تغییر ترکیب عوامل موثر بر توسعه صنعت روسیه همراه بوده است. پژوهشگران با تحلیل داده‌ها به این نتیجه رسیدند که برای بسیاری از شرکت‌های مستقر در روسیه تبدیل شدن و رسیدن به تولید در کلاس جهانی به جهت تغییرات کیفیت در بازار رقابت محصول سخت است و باید صنعت داخلی را مجبور به حرکت رقابت در نوآوری وادشت و در نهایت صنایع باید از کیفیت بهبود محصولات تولیدی برخوردار شوند.

در مرجع [۸] محققان در مقاله‌ای با عنوان بهینه‌سازی سیستم تولید از طریق تولیدات رده‌ی جهانی در صنعت خودرو دنبال پاسخ این پرسش هستند که چگونه می‌توان با کمترین هزینه‌ی ممکن و با زمان تحویل قابل قبول محصولات و یا خدماتی را در صنعت خودروسازی با سطح جهانی تولید و ارائه داد که بیشترین ارزش را برای مشتریان داشته باشد؟ آنها به این نتیجه رسیده‌اند که شرکت‌ها باید اهداف استراتژیکی که منجر به یک مزیت رقابتی در بازار می‌شوند را گسترش دهند. هدف از این کار ایجاد مدل‌های اولیه برای سیستم تدارکات در صنعت خودرو به‌منظور بهبود استانداردهای کار می‌باشد و تاکید این پژوهش توسعه‌ی اصول بر روی اهداف استراتژیک و سیستم‌های سنجش عملکرد برای بهبود هماهنگی سازمانی می‌باشد.

در مرجع [۱۵] محقق در مقاله‌ای جایگاه اصل دسترسی به بازار در مقررات سازمان جهانی تجارت و قوانین ایران در حوزه‌ی بورس اوراق بهادار را مورد بررسی قرار می‌دهد. این مهم با توجه به عضویت ناظر ایران در سازمان تجارت جهانی و ضرورت عضویت دائمی در این سازمان در سال‌های نزدیک، لزوم بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات را مورد

در حال توسعه تلاش داشت که به سازمان تجارت جهانی بپیوندد، اما درگیر موانعی در حیطه‌های ساختاری و کارگزاری است. این موانع عرصه‌هایی چون زیرساخت‌های صنعتی و اقتصادی، تولید با کیفیت جهانی، فضای کسب و کار، نظام بانکی، نظام گمرکی، تعیین تکلیف قیمت، ثبات در سیاست و خصوصی‌سازی واقعی را در برمی‌گیرد. تردیدی نیست که رفع موانع مذکور از سوی ایران، مسیرش برای الحاق به سازمان تجارت جهانی را هموار خواهد کرد. لذا نظر به ضرورت الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی طراحی چارچوبی نظری و تئوریک ضروری به نظر می‌رسد. بدیهی است که هرگونه طراحی نظری برای الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی بیشتر متوجه ساختارها و کارگزارها است. این طراحی باید شرایطی را تمهید نماید که مسیر الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی هموار و آسان شود. آنچه در این میان می‌تواند به‌عنوان عامل شتاب‌زا مسیر ایران را در الحاق به سازمان تجارت جهانی هموار کند، حضور در تولید کلاس جهانی است. به‌عبارت دیگر زمانی ایران می‌تواند هر چه سریعتر به سازمان تجارت جهانی ملحق شود که در کلاس تولید جهانی باشد. در این راستا ایران تلاش دارد ضمن برطرف کردن موانع الحاق به سازمان تجارت جهانی صنعت خودروسازی خود را با مشارکت دادن به تولید کلاس جهانی بر همه موانع و مشکلات پیش رو فائق آید. در این راستا می‌توان گفت که صنعت خودروسازی ایران از چالش‌های جهانی شدن در امان نیست. چالش‌های پیش روی صنعت خودروسازی ایران به اندازه‌ای است که بسیاری از کارشناسان عقیده دارند صنعت خودروسازی ایران توان رقابت با صنعت خودروسازی با کشورهایی که عضو سازمان تجارت جهانی هستند را ندارد؛ چون شرکت‌هایی با قابلیت تولید در کلاس جهانی دارای مجموعه‌ای از استراتژی‌هایی هستند که می‌توانند به‌طور موثر در رسیدن به محیط‌های پویایی همراه با تجارت جهانی پاسخ دهند [۲۴].

نگرش مثبت به صنعت خودرو در کشورهای در حال توسعه به رهبری خودروسازان بزرگ برای سرعت بخشیدن به تلاش‌های خود در بین‌المللی کردن خودروی خود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. امروزه در صنایع، خصوصا صنعت خودرو مشتریان به‌عنوان مهمترین دارایی محسوب می‌شوند، بنابراین خود را در حال فراگیری و نقل و انتقال فناوری در جهت کسب استراتژی بهتر قرار می‌دهند. سیاست‌های فناوری وابسته به کشورهای توسعه یافته معمولا در بازار کشورهای در حال توسعه اختلال ایجاد کرده و شرکت‌های بومی توانایی نوآوری و ارتقاء قابلیت‌های تکنولوژیکی خود را از دست می‌دهند [۷]. شرکت‌هایی که مایل به فعالیت در کلاس جهانی هستند لازم است الزاماتی را رعایت کنند؛ چرا که با گذر از تولید و اقتصاد سنتی باید به تولید و تجارت مبتنی بر دانش روی آورند و دانش را به یکی از داری‌های اساسی خود تبدیل نمایند [۱۰]. بدون تردید فراگیری دانش جهانی بر ورود به سازمان تجارت جهانی که مهمترین نهاد بین‌المللی است از نکات مهم در پژوهش‌های علمی است [۲۳].

یک بررسی اجمالی بر پژوهش‌های انجام گرفته در باب شناسایی چالش‌ها و

پیاده‌سازی موفق تولید در کلاس جهانی با استفاده از رویکرد یکپارچه مدل‌سازی ساختاری تفسیری تئوری گراف و رویکرد ماتریسی (مطالعه موردی: گروه ایران خودرو و سایپا) با هدف ارائه تکنیکی برای ارزیابی عوامل کلیدی پیاده‌سازی موفق تولید در کلاس جهانی و مقایسه توانایی دو شرکت مورد مطالعه در پیاده‌سازی، با توجه به شاخص نهایی به دست آمده برای هر شرکت می‌پردازد. این تکنیک ترکیبی از دو رویکرد مدل‌سازی ساختاری تفسیری تئوری گراف و رویکرد ماتریسی است که در دو شرکت خودروسازی (ایران خودرو و سایپا) به کار گرفته شده است. براساس نتایج این پژوهش، امکان تعیین میزان توانایی شرکت‌ها در پیاده‌سازی، همچنین مقایسه و رتبه‌بندی شرکت‌ها از حیث توانایی در پیاده‌سازی با توجه به شاخص هر شرکت فراهم می‌شود.

در مرجع [۱] محقق در مقاله‌ای موانع سیاسی الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی را مورد بررسی قرار می‌دهد. تمامی کشورها برای الحاق به سازمان تجارت جهانی می‌بایستی سیاست‌های تجاری، قوانین و مقررات داخلی مرتبط با اصول و مقررات سازمان تجارت جهانی، اصول متناقض سیاست خارجی کشورشان با اهداف و اصول این سازمان و مقررات صادرات و واردات خود را طوری تنظیم نمایند که نه تنها در تضاد با اصول و اهداف سازمان تجارت جهانی قرار نگیرد، بلکه در راستای پروسه الحاق، با گروه کاری تشکیل شده در روند الحاق و روند پرسش و پاسخ‌های لازم و ملزوم آن نیز با اشکال مواجه نشوند.

۴- تشریح روش پژوهش

در این پژوهش با استفاده از روش دلفی فازی و دیماتل، به شناسایی و رتبه‌بندی چالش‌ها و راهکارهای الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی با رویکرد تولید در کلاس جهانی در صنعت خودروسازی ایران پرداخته شده است.

۴-۱- مدل تحلیل سه‌شاخگی

مدل تحلیل سه‌شاخگی (ساختار، محتوا و زمینه) که در طبقه‌بندی مدل‌ها از نوع مدل‌های منطقی است، همه مفاهیم، رویدادها و پدیده‌ها را می‌تواند در قالب سه شاخه ساختار، محتوا یا رفتار و زمینه مورد بررسی، مطالعه و تجزیه و تحلیل قرار دهد. به عبارتی دیگر با معیار سه‌شاخگی و بر مبنای ویژگی هر معیار، مولفه‌ها و متغیرهای کارساز در یافته‌های پژوهشی قابل طبقه‌بندی است. این مدل، مدل نظام‌مندی است که کلیه عوامل مؤثر در شکل‌گیری یک پدیده سازمانی را تبیین می‌کند. از سوی دیگر نحوه ارتباط و تعامل این سه بعد، ویژگی متمایز دیگر مدل سه‌شاخگی است که در سایر مدل‌های توسعه مدیریتی کمتر مورد توجه بوده‌اند. علت نامگذاری این مدل به سه‌شاخگی آن است که ارتباط بین عوامل ساختاری، رفتاری و زمینه‌ای به گونه‌ای می‌باشد که هیچ پدیده یا رویداد سازمانی نمی‌تواند خارج از تعامل این سه شاخه صورت پذیرد. در واقع، رابطه بین این سه شاخه یک رابطه تنگاتنگ ناگسسته‌ی بوده و در عمل از هم جدایی ناپذیرند. بدین معنی که نوع روابط موجود بین این سه شاخه از نوع لازم و ملزومی بوده است. به عبارتی دیگر بین آنها هیچ وجه سه‌گانگی حاکم نبوده بلکه سه‌گونگی حاکم است.

تاکید قرار می‌دهد. مقاله پیش رو، وضعیت قوانین و مقررات کشور را در حوزه بورس اوراق بهادار، با تأکید ویژه بر اصل دسترسی به بازار که یکی از اصول کلیدی موافقت‌نامه تجارت خدمات این سازمان است، تا حد امکان بیان می‌کند و راهکارهایی را برای اصلاح این مقررات و انطباق بیشتر بر مقررات سازمان جهانی تجارت ارائه می‌دهد.

در مرجع [۱۹] محقق در پژوهش خود با عنوان جایگاه محیط زیست در سازمان تجارت جهانی به اهمیت این مهم در توسعه صنعت می‌پردازد. از آنجایی که سازمان تجارت جهانی مؤثرترین و اصلی‌ترین تنظیم‌کننده روابط تجاری در سطح بین‌المللی است، مقررات و نحوه عملکرد این سازمان از نگاه منتقد طرفداران محیط زیست پنهان‌نمانده است. در حالی که سازمان تجارت جهانی فاقد یک موافقت‌نامه‌ی اختصاصی در رابطه با محیط‌زیست است، اما اکثر موافقت‌نامه‌های تحت پوشش این سازمان دارای ضوابط زیست‌محیطی هستند که طبق آن ضوابط، کشورهای عضو می‌توانند اقداماتی در رابطه با حفاظت از محیط زیست انجام دهند.

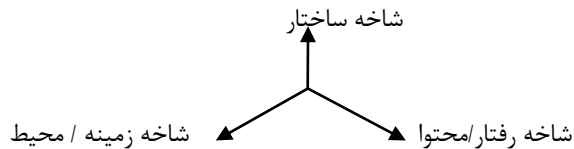
در مرجع [۲۲] در مقاله‌ای به بررسی رابطه امنیت ملی و تجارت بین‌الملل مطالعه موردی، امنیت اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در پرتو سازمان تجارت جهانی می‌پردازد. از آنجایی که تأمین منافع ملی، مهم‌ترین معیار کشورها در تمام اقدام‌های آنها در زمینه‌های گوناگون است، رابطه متقابل امنیت ملی با تجارت بین‌الملل، مورد تحقیق قرار گرفته که بر اساس آن با شناسایی مهم‌ترین وظایف دولت‌ها در قبال مردمانشان در حوزه امنیت اقتصادی، دو رویکرد کلی در رابطه با تجارت، یعنی حمایت‌گرایی و آزادسازی تبیین شد، و در ادامه تأثیرهای مثبت و منفی تجارت بین‌الملل بر امنیت ملی کشورها و همچنین بر تجارت خارجی آنها مورد بررسی قرار گرفت. از آنجا که تجارت بین‌الملل و ملاحظات امنیت ملی هر یک می‌تواند دیگری را تضعیف یا تقویت کند، بر لزوم ترکیب منطقی سیاست‌های آزادسازی تجاری و حمایت‌های مقتضی در ایران، به‌ویژه از طریق هم‌گرایی با ترتیبات تجاری بین‌المللی، همچون سازمان تجارت جهانی به‌منظور تحقق مهم‌ترین اهداف جنبه‌های اقتصادی امنیت ملی، یعنی توسعه و رفاه اقتصادی تأکید دارد.

در مرجع [۲۵] محقق در مقاله‌ای با عنوان مقایسه ساختار اقتصادی ایران با منتخبی از کشورهای صنعتی عضو سازمان تجارت جهانی، تأثیر شاخص‌های مشارکت در تجارت بین‌الملل بر پیوندهای ارتباطی بخش‌های اقتصادی کشورها را مورد مطالعه قرار می‌دهد. بر اساس نتایج پژوهش، ارتباط بین بخش‌های اقتصادی کشورهای صنعتی عضو سازمان تجارت جهانی بیشتر از ایران است که نشان‌دهنده عدم تأثیر معنادار شرکت در تجارت آزاد بر ارتباط میان بخش‌های اقتصادی این کشورهاست.

در مرجع [۱۳] محقق در سال ۲۰۱۳ در پژوهشی به بررسی تجربی برای پیدا کردن اثر عضویت در سازمان تجارت جهانی با تأکید بر تولید جهانی بر صادرات فرش دستباف ایران اهتمام نشان داده است.

در مرجع [۵] محقق در مقاله‌ای با عنوان ارزیابی عوامل کلیدی

صراً نظری است و تنها به‌منظور تجزیه و تحلیل و شناخت مفاهیم و پدیده‌های سازمانی است.

شکل (۱): مدل تحلیل سه شاخگی

همانگونه که در شکل (۱) مشاهده می‌شود مدل تحقیق از سه شاخه ساختار، محتوا و محیط تشکیل شده است.

۴-۲- روش دلفی فازی

اوایل دهه ۱۹۵۰ میلادی طرحی در نیروی هوایی آمریکا به سه سرپرستی دالکی از شرکت رند، به‌منظور بررسی نظرهای خبرگان در مورد اینکه (انفجار چند بمت اتمی شوروی در آمریکا، موجب چه میزان خسارت در آن کشور می‌شود؟) مشهور به پروژه دلفی گردید و از آنجا روشی موسوم به روش دلفی برای بررسی قضاوت خبرگان به وجود آمد. هدف از این روش دسترسی مطمئن‌ترین توافق گروهی خبرگان درباره موضوعی خاص است که با استفاده از پرسشنامه و نظرخواهی از خبرگان، به دفعات با توجه به بازخورد حاصل از آنها صورت می‌پذیرد. در روش دلفی، داده‌های ذهنی افراد خبره با استفاده از تحلیل‌های آماری به داده‌های تقریباً عینی تبدیل می‌شود. این روش منجر به اجماع در تصمیم‌گیری می‌گردد. روش دلفی در زمینه‌های متعدد پیش‌بینی و تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار گرفته است. روش دلفی فازی در دهه ۱۹۸۰ میلادی توسط کافمن و کوپتا ابداع شد [۷]. کاربرد این روش به‌منظور تصمیم‌گیری و اجماع بر مسائلی که اهداف و پارامترها به صراحت مشخص نیستند منجر به نتایج ارزنده‌ای می‌شود.

دلفی رویکرد یا روشی سیستماتیک در تحقیق برای استخراج نظرات از یک گروه متخصصان در مورد یک موضوع یا یک سؤال است (لاندتا) و یا رسیدن به اجماع گروهی از طریق یک سری از راندهای پرسشنامه‌ای با حفظ گمنامی پاسخ دهندگان، و بازخورد نظرات به اعضای پانل است (راو)؛ درخواست قضاوت‌های حرفه‌ای از متخصص همگن و مستقل در مورد یک موضوع ویژه در سطح بزرگ جغرافیایی با استفاده از پرسشنامه‌ها است که تا زمان دستیابی به اجماع نظرات مداوم تکرار می‌شود (براون) و روش مطالعه چند مرحله‌ای برای گردآوری نظرات در موارد ذهنی بودن موضوع و استفاده از پاسخ‌های نوشتاری به جای گردهم آوردن یک گروه متخصص است، و هدف اجماع با امکان اظهار نظر آزادانه و تجدید نظر عقاید با تخمین‌های عددی به دست می‌آید.

روش دلفی از مراحل ذیل تشکیل شده است:

۱. انتخاب کارشناس و خبره، ۲. بدست آوردن معیارها یا عوامل مورد ارزیابی از مطالعات گذشته، ۳. طراحی و توزیع پرسشنامه، ۴. بهبود و اصلاح پرسشنامه، ۵. اگر اتفاق نظر میان خبرگان حاصل نشد، بازگشت به مرحله قبل، و ۶.

شاخه ساختار دربرگیرنده تمام عناصر، عوامل و شرایط فیزیکی و غیرانسانی سازمان است که با نظم، قاعده و ترتیب خاص و به هم پیوسته، چهارچوب، قالب، پوسته، بدنه یا هیكل فیزیکی و مادی سازمان را می‌سازند و می‌توانند بر نوآوری در سازمان نیز اثر بگذارند. شاخه رفتار (محتوا) همانطور که اشاره شد ساختار به مثابه ظرف فعالیت‌ها و حرکات سازمانی است. محتوا یا ماده‌ای که در ظرف سازمان می‌ریزد، همان کار یا رفتار انسانهاست. بنابراین محتوای اصلی سازمان را رفتار انسانی تشکیل می‌دهد و فعالیت‌ها و رفتارهای انسان نیز برای نیل به اهداف از قبل تعیین شده سازمانی انجام می‌پذیرند، برآیند کار و انرژی انسان و اهداف و ساختارهای سازمان در کارکردها یا وظایف اصلی سازمان تبلور پیدا می‌کند. بنابراین شاخه محتوایی شامل عوامل انسانی و روابط انسانی حاکم در سازمان است که هنجارهای رفتاری، ارتباط غیررسمی و الگوهای خاص به هم پیوسته و محتوای اصلی سازمان را تشکیل می‌دهند. این عوامل محتوایی در واقع پویایی بخش زنده سازمانی تلقی می‌شوند و هرگونه عوامل و متغیرهایی که به طور مستقیم مربوط به نیروی انسانی می‌باشد، در این شاخه قرار می‌گیرند. شاخه زمینه، تمام شرایط و عوامل محیطی و برون سازمانی را شامل می‌شود که سازمان را احاطه کرده و سیستم‌های اصلی یا ابر سیستم‌های سازمان را تشکیل می‌دهند و با سازمان تأثیر و تأثر متقابل داشته و خارج از کنترل سازمان می‌باشند. مانند مخاطبین یا ارباب رجوع، دولت، ذینفعان و... این شاخه در تئوری سه‌شاخگی جایگاه خاصی دارد. اولاً مهمترین ویژگی، اهمیت وسعت و قدمت این شاخه نسبت به شاخه‌های ساختار و محتوا است. در اهمیت زمینه و محیط همین بس که دو شاخه دیگر وجود و پیدا شدن خود را وابسته به شاخه محیط می‌دانند. مفهوم زمینه که در تئوری سیستمی معادل و مترادف مفهوم محیط است، به قدری مهم است که از سطح مفهوم به سطح تئوری ارتقا یافته و امروزه محققین و تئوری‌پردازان، تئوری‌های مهمی درباره محیط ارائه داده‌اند. اصلی‌ترین کار عوامل زمینه یا محیطی تنظیم روابط سازمان با سیستم‌های بالاتر از خود است. چون هر سیستم یا سازمانی در جایگاه خاص خودش همواره با سیستم‌های بالاتر از خودش در کنش و واکنش دائمی است و نسبت به سیستم‌های بالاتر سیستم فرعی محسوب می‌شود. بنابراین، همه علل و عواملی که موجبات برقراری، تنظیم و واکنش به موقع و مناسب سازمان نسبت به سیستم‌های اصلی‌تر را فراهم می‌آورند، زمینه یا محیط نامیده می‌شوند. بنابراین، آسیب‌های زمینه‌ای یا محیطی آسیب‌هایی هستند که رابطه و تعامل مناسب و درست و یا به عبارت سیستمی، واکنش به‌موقع و درست سازمان را با سیستم‌های همجوار محیطی‌اش برهم زده و در این روابط ایجاد بحران می‌نمایند [۴].

ارتباط بین عوامل ساختاری، رفتاری و زمینه‌ای به گونه‌ای است که هیچ پدیده یا رویداد سازمانی نمی‌تواند خارج از تعامل این سه شاخه صورت پذیرد. درواقع، نوع روابط موجود بین این سه شاخه از نوع لازم و ملزوم بوده و به مثابه سه شاخه روییده از تنه واحد حیات پدیده مورد مطالعه می‌باشند. به عبارت دیگر بین آنها به هیچ وجه سه‌گانگی حاکم نبوده بلکه سه‌گونگی حاکم است. تمایز و تشخیص این سه جنبه

استخراج معیارهای مورد نیاز برای مطالعه.

۴-۲-۱- روش دیمتل

روش دیمتل یکی از ابزارهای تصمیم‌گیری برای مواردی است که چندین معیار دارای روابط پیچیده‌ای هستند. هدف از این روش مطالعه مسائل پیچیده، تحلیل آنها و ایجاد ساختاری شبکه‌ای بر اساس این تحلیل است. این روش علی و معلولی بین عوامل را مشخص کرده و تاثیرات مستقیم و غیر مستقیم عوامل را روی یکدیگر نشان می‌دهد [۲۷].

روش ابتدایی و اصلی دیمتل، به منظور یافتن راه‌حل‌های یکپارچه در مورد پدیده‌های متضاد و جدا از هم موجود در جوامع جهانی به کار گرفته شده است. این روش یکی از تکنیک‌های مدل‌سازی ساختاری است که می‌تواند روابط داخلی بین عناصر یک سیستم را از طریق یک نمودار علی نمایش داده و به طور عددی مقادیر تأثیر را نشان دهد؛ به همین دلیل، این روش در سال‌های اخیر در ژاپن مورد توجه قرار گرفته است [۲۷] در واقع تکنیک دیمتل دارای دو کارکرد عمده می‌باشد:

- در نظر گرفتن ارتباطات متقابل. مزیت این روش نسبت به تکنیک ای ان پی، روشنی و شفافیت آن در انعکاس ارتباطات متقابل میان مجموعه‌ی وسیعی از اجزاء می‌باشد. به طوری که متخصصان قادرند با تسلط بیشتری به بیان نظرات خود در رابطه با ارتباطات داخلی میان عوامل بپردازند. لازم به ذکر است ماتریس حاصله از تکنیک دیمتل (ماتریس ارتباطات داخلی)، در واقع تشکیل‌دهنده بخشی از سوپرماتریس می‌باشد. به عبارتی، تکنیک دیمتل به طور مستقل عمل نمی‌کند بلکه به عنوان یک زیرسیستمی از سیستم بزرگتری چون ای ان پی می‌باشد.

- ساختار دادن به عوامل در قالب گروه‌های علت-معلولی. این مورد از کارکردها دیگر این تکنیک در فرآیندهای حل مسأله می‌باشد. بدین صورت که با تقسیم‌بندی عوامل در قالب گروه‌های علت و معلولی، تصمیم‌گیرنده را در شرایط مناسب‌تری به منظور درک روابط بین متغیرها قرار می‌دهد. این موضوع سبب ایجاد شناخت بیشتری از جایگاه عوامل و نقشی که در جریان تأثیرگذاری متقابل دارند، می‌شود.

این نکته ضروری است این روش یکی از ابزارهای جامعه به منظور ساخت و تحلیل مدل‌های ساختاری می‌باشد که رابطه بین فاکتورهای پیچیده را تحلیل می‌نماید (وو و لی، ۲۰۰۷) همانطور که قبلاً متذکر شد این روش بوسیله موسسه برنامه‌های علم و انسان موسسه جنوا در سال‌های ۱۹۷۲ تا ۱۹۷۶ به منظور تحقیق و حل گروهی از مسائل پیچیده ابداع گردید. این روش همچنین به دلیل پیشگام بودن در حل مسائل کاربردی نمود پیدا کرد و از متدهای تحقیقاتی علمی به منظور درک بهتر و خوشه‌بندی مسائل خاص و پیچیده می‌باشد. بنابراین برای شناسایی راه‌حل‌ها بیشترین کاربرد را دارد و همچنین قادر به تثبیت همبستگی بین متغیرها و محدود کردن رابطه‌ی بین آنها بوسیله سیستم اصلی و توسعه‌ی مسئله نیز هست. خروجی فرایند دیمتل یک گزارش واضح در مورد رابطه متغیرها می‌باشد (همانند نقشه ذهنی افراد) که به منظور ساختار دهی به فعالیت‌ها بکار می‌رود.

تاکید این نکته ضروری است که این روش یکی از تکنیک‌های مدل‌سازی ساختاری است که می‌تواند روابط داخلی بین عناصر یک سیستم را از طریق یک نمودار علی نمایش داده و به طور عددی مقادیر تأثیر را نشان دهد [۲۷]. همانطور که قبلاً ذکر شد این روش به وسیله موسسه برنامه‌های علم و انسان در جنوا در سال‌های ۱۹۷۲ تا ۱۹۷۶ به منظور تحقیق و حل گروهی از مسائل پیچیده ابداع گردید. این روش همچنین به دلیل پیشگام بودن در حل مسائل کاربردی نمود پیدا کرد و از متدهای تحقیقاتی علمی به منظور درک بهتر و خوشه‌بندی مسائل خاص و پیچیده می‌باشد. بنابراین برای شناسایی راه‌حل‌ها بیشترین کاربرد را دارد و همچنین قادر به تثبیت همبستگی بین متغیرها و محدود کردن رابطه‌ی بین آنها به وسیله سیستم اصلی و توسعه‌ی مسئله نیز هست خروجی فرایند دیمتل یک گزارش واضح در مورد رابطه متغیرها می‌باشد (همانند نقشه ذهنی افراد) که به منظور ساختاردهی به فعالیت‌ها بکار می‌رود.

گام اول. تشکیل ماتریس ارتباط مستقیم^۱

ابتدا به منظور سنجش روابط میان معیارها، نیازمند یک مقیاس مقایسه‌ای در چهار سطح می‌باشیم: ۰ (بی تأثیر)، ۱ (تأثیر کم)، ۲ (تأثیر بالا) و ۳ (تأثیر خیلی بالا). در مرحله‌ی بعدی، متخصصان مقایسات زوجی را انجام می‌دهند که آن را با A نشان می‌دهیم و مولفه‌های آن را با a_{ij} نمایش داده که بیانگر درجه تأثیری است که معیار i بر معیار j می‌گذارد. برای $i = j$ یا همان عناصر قطر اصلی صفر در نظر می‌گیریم.

گام دوم. نرمال‌سازی ماتریس ارتباط مستقیم

ماتریس نرمالیزه شده حاصل از ماتریس ارتباط مستقیم با X نام‌گذاری شده و با استفاده از روابط زیر حاصل می‌شود. ضمن اینکه، هر یک از عناصر ماتریس X بین صفر تا یک می‌باشد.

$$X = k \cdot A \quad (1)$$

$$k = \frac{1}{\max_{1 \leq i \leq n} \sum_{j=1}^n a_{ij}}, \quad i, j = 1, 2, \dots, n \quad (2)$$

گام سوم. به دست آوردن ماتریس ارتباط کل^۲

ماتریس روابط کل همان اثرات مستقیم و غیرمستقیم معیارها می‌باشد. به عنوان مثال، در شکل ۲ اثرات مستقیم و غیرمستقیم معیارها بر یکدیگر نشان داده شده است. همانطور که مشاهده می‌شود معیار a و b به طور مستقیم بر هم اثر می‌گذارند. همچنین، معیار a به طور مستقیم بر c اثر می‌گذارد. بعلاوه، معیار c مستقیماً بر b اثر می‌گذارد؛ بنابراین، معیار a هم به طور مستقیم و هم به طور غیرمستقیم بر b اثر می‌گذارد. در این مثال بزرگترین تأثیر را معیار a بر b می‌گذارد.

1. Direct Relation Matrix
2. Total Relation Matrix

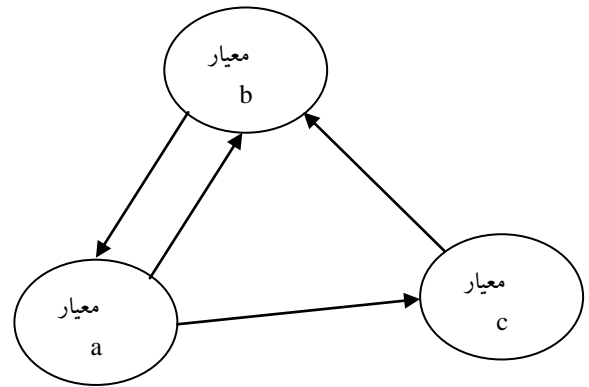
یعنی، (C-R) محاسبه شده که قادر است معیارها را به دو گروه علت و معلول تقسیم کند. به‌طور کلی، هنگامی که (C-R) مثبت است، معیار مربوطه متعلق به گروه علت می‌باشد. در غیراین‌صورت، اگر (C-R) منفی باشد، معیار مربوطه به گروه معلول تعلق دارد. بنابراین، نمودار علی از طریق رسم نقاطی با مختصات (C+R, C-R) قابل دستیابی است که فراهم‌کننده اطلاعات ارزشمندی برای تصمیم‌گیری می‌باشد.

$$T = [t_{ij}]_{n \times n}, \quad i, j = 1, 2, \dots, n \quad (5)$$

$$D = [\sum_{j=1}^n t_{ij}]_{n \times 1} = [t_{i.}]_{n \times 1}$$

$$R = [\sum_{i=1}^n t_{ij}]_{1 \times n} = [t_{.j}]_{n \times 1}$$

بردار C و بردار R، به‌ترتیب بیانگر جمع سطرها و جمع ستون‌های ماتریس ارتباط کل، $T = [t_{ij}]_{n \times n}$ می‌باشند.

شکل (۲): گراف جهت‌دار

۵- تجزیه و تحلیل داده‌ها

روش‌های تشریح شده در این پژوهش در صنعت خودرو سازی اجرا شده است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه بوده است. که بین ۱۲ نفر از خبرگان و صاحب‌نظران صنعت خودروسازی کشور توزیع شد. برای تایید روایی پرسشنامه ابتدا پرسشنامه طراحی شده بین سه نفر از خبرگان توزیع شد و مورد تایید ایشان قرار گرفت. برای تایید پایایی پرسشنامه از ضریب الفای کرونباخ استفاده شده است. در این مطالعه با استفاده از نظرات خبرگان مشخص شد که بین عوامل الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی با رویکرد تولید جهانی در صنعت خودروسازی نوعی وابستگی وجود دارد.

جدول (۱): نتایج آزمون دلفی فازی

شاخص مورد بررسی	a_j	b_j	c_j	s_j	رتبه	پذیرش / رد
استراتژی (راهبرد)	۰/۵	۰/۹۲۹	۱	۰/۸۰۹	۳	پذیرش
ارزیابی عملکرد	۰/۱	۰/۵۳۳	۰/۹	۰/۵۱۱	۳	رد
محیط زیست	۰/۵	۰/۸۳۲	۱	۰/۷۷۷	۳	پذیرش
ساختار	۰/۱	۰/۶	۱	۰/۵۶۶	۳	رد
تصمیم‌گیری	۰/۵	۰/۹۰۴	۱	۰/۸۰۱	۳	پذیرش
نوآوری	۰/۱	۰/۶۱۶	۱	۰/۵۷۲	۳	رد
نظام اطلاعاتی	۰/۱	۰/۶۲۵	۱	۰/۵۷۵	۳	رد
کیفیت محصول	۰/۵	۰/۵۶۲	۰/۹	۰/۵۸۷	۳	رد
مالی و سودآوری	۰/۵	۰/۹۲۰	۱	۰/۸۰۶	۳	پذیرش
نظام پاداش	۰/۳	۰/۵۸۳	۰/۹	۰/۵۹۴	۳	رد
کمیت محصول	۰/۱	۰/۶	۱	۰/۵۶۶	۳	رد
تحقیق و توسعه	۰/۷۵	۰/۹۵	۱	۰/۹	۳	پذیرش
ایمنی	۰/۵	۰/۸۷۰	۱	۰/۷۹۰	۳	پذیرش
توسعه بازار جدید	۰/۷۵	۰/۹۲۵	۱	۰/۸۹۱	۳	پذیرش
فرهنگ سازمانی	۰/۵	۰/۹۲۰	۱	۰/۸۰۹	۳	پذیرش
عضویت آزاد	۰/۵	۰/۹	۱	۰/۸	۳	پذیرش
مشارکت و توسعه	۰/۵	۰/۹۱۲	۱	۰/۸۰۴	۳	پذیرش

همانطور که در شکل ۲ مشاهده می‌شود هنگامیکه ماتریس X را محاسبه کردیم، ماتریس تأثیر غیرمستقیم را می‌توان با استفاده از فرمول زیر محاسبه کرد که در آن I ماتریس همانی است.

(۳)

$$IX = X^2(I - X)^{-1}$$

ماتریس روابط کل با استفاده از فرمول زیر محاسبه می‌شود که آن را با T نشان می‌دهند:

(۴)

$$T = X + X^2 + X^3 + \dots$$

$$T = X + X^2 + X^3 + \dots = X(I + X + X^2 + \dots)$$

$$= X \left(\frac{I - X^n}{I - X} \right)$$

$$= X(I - X)^{-1}, \text{ When } n \rightarrow \infty, X^n = 0$$

$$T = X(I - X)^{-1}$$

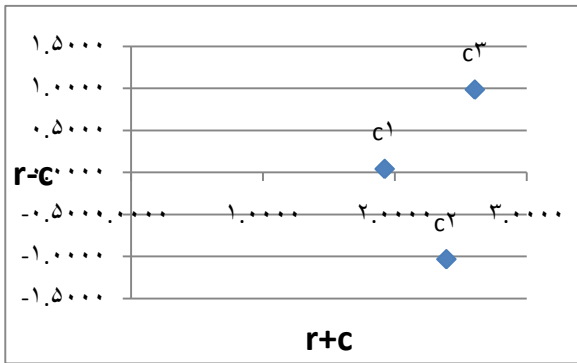
علاوه بر اینکه ماتریس ارتباط کل را می‌توان با استفاده از فرمول محاسبه کرد می‌توان آن را از طریق جمع ماتریس‌های ارتباط مستقیم و غیرمستقیم به‌دست آورد.

گام چهارم. ترسیم نمودار علی

همانطور که اشاره شد یکی از کارکردهای مهم تکنیک دیمتل تقسیم‌بندی عوامل در قالب گروه‌های علت و معلولی است که تولید نمودار علی^۱ به شرح زیر است:

مجموع عناصر سطرها و ستون‌های ماتریس T به صورت بردارهای C و R نام‌گذاری می‌شوند که از طریق روابط زیر محاسبه می‌شوند. سپس، محور افقی نمودار از طریق جمع بردارهای R و C یعنی، $(C+R)$ محاسبه می‌شود که "محور اهمیت"^۲ نامیده شده و نشان‌دهنده درجه اهمیتی است که معیار مربوطه دارا می‌باشد. به‌طور مشابه، محور عمودی نمودار که "وابستگی"^۳ نامیده می‌شود از طریق تفریق بردارهای C و R

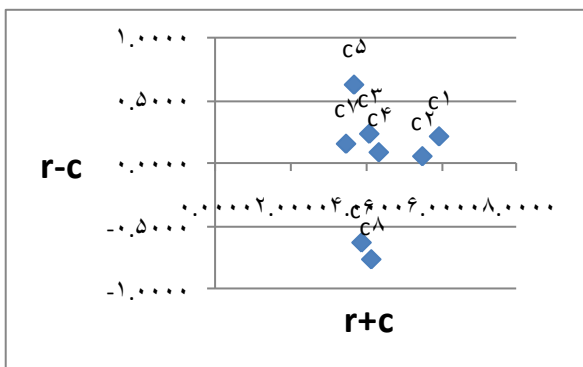
1. Causal Diagram
2. Prominence Axis
3. Relation Axis

شکل (۳): نمودار مکانی علی روابط سه عامل اصلی پس از آزمون تجربی (نمودار روابط کل)

جدول (۳): تاثیرگذاری متغیرهای عامل فرایندی بر یکدیگر

متغیرها	C	R	C-R	C+R
آینده نگری	۲/۸۵۴	۳/۰۷۳۶	۰/۲۱۹۴	۵/۹۲۷۸
خطر پذیری	۲/۷۱۳۴	۲/۷۷۳۰	۰/۰۵۹۶	۵/۴۸۶۴
فرهنگ سازمانی	۱/۹۲۰۲	۲/۱۶۰۵	۰/۲۴۰۳	۴/۰۸۰۷
عضویت اختیاری آزاد	۲/۱۲۰۸	۲/۲۱۲۳	۰/۰۹۱۵	۴/۳۳۳۱
تولید در کلاس جهانی	۱/۵۲۰۹	۲/۱۵۷۱	۰/۶۳۶۱	۳/۶۷۸۰
ویژگی های مدیران و کارکنان	۲/۲۵۶۱	۱/۶۲۰۴	-۰/۶۳۵۸	۳/۸۷۶۵
توجه به جامعه (مشارکت و توسعه)	۱/۶۵۳۲	۱/۸۱۳۱	۰/۱۵۹۹	۳/۴۶۶۴
آموزش، کارآموزی و اطلاع رسانی	۲/۴۵۲۶	۱/۶۸۱۶	-۰/۷۷۱۰	۴/۱۳۴۲

شکل (۴): نمودار مکانی علی روابط متغیرهای عوامل فرایندی پس از آزمون تجربی

انگیزش	۰/۱	۰/۵۶۶	۰/۹	۰/۵۲۲	۳	رد
سبک رهبری	۰/۱	۰/۴۲۰	۰/۹	۰/۴۷۳	۳	رد
آموزش	۰/۵	۰/۸۹۵	۱	۰/۷۹۸	۳	پذیرش
ریسک	۰/۵	۰/۸۹۵	۱	۰/۷۹۸	۳	پذیرش
حمایت مدیران	۰/۳	۰/۵۶۲	۰/۹	۰/۵۸۷	۳	رد
ویژگی مدیران	۰/۵	۰/۸۹۱	۱	۰/۷۹۷	۳	پذیرش
ویژگی کارکنان	۰/۵	۰/۹۱۲	۱	۰/۸۰۴	۳	پذیرش
آینده نگری	۰/۷۵	۰/۹۵	۱	۰/۹	۳	پذیرش
اطلاع رسانی	۰/۵	۰/۹۱۲	۱	۰/۸۰۴	۳	پذیرش
کارآموزی	۰/۵	۰/۸۹۵	۱	۰/۷۹۸	۳	پذیرش
تولید در کلاس جهانی	۰/۷۵	۰/۹۷۵	۱	۰/۹۰۸	۳	پذیرش
عامل سیاسی	۰/۷۵	۰/۹۵	۱	۰/۹	۳	پذیرش
عامل قانونی	۰/۵	۰/۹۵۴	۱	۰/۸۱۸	۳	پذیرش
عامل اقتصادی	۰/۵	۰/۹۴۱	۱	۰/۸۱۳	۳	پذیرش
عامل اجتماعی	۰/۵	۰/۹۱۲	۱	۰/۸۰۴	۳	پذیرش
پیشگیری	۰/۱	۰/۶۱۲	۰/۹	۰/۵۳۷	۳	رد
زیرساختها	۰/۱	۰/۵۲۵	۰/۹	۰/۵۰۸	۳	رد
تغییرات	۰/۳	۰/۶۰۴	۰/۹	۰/۶۰۱	۳	رد
عدم اطمینان	۰/۳	۰/۵۶۲	۰/۹	۰/۵۸۷	۳	رد
تجارت آزاد	۰/۳	۰/۶۸۷	۰/۹	۰/۶۲۹	۳	رد
منابع	۰/۵	۰/۹۳۷	۱	۰/۸۱۲	۳	پذیرش
فناوری و تکنولوژی	۰/۵	۰/۹۵	۱	۰/۸۱۶	۳	پذیرش
محیط کاری (رقابت)	۰/۵	۰/۹۶۲	۱	۰/۸۲۰	۳	پذیرش
جهانی سازی	۰/۳	۰/۶۱۶	۰/۹	۰/۶۰۵	۳	رد
خصوصی سازی	۰/۳	۰/۶۷۰	۰/۹	۰/۶۲۳	۳	رد

خبرگان آورده شده است. برای ارزیابی روابط درونی و بیرونی بین عوامل، از روش دیمتل با مراحل که تشریح شد استفاده شده است. بر اساس ماتریس کلی (I+C و I-C) نمودار علی در شکل شماره (۳) برحسب عوامل اصلی ترسیم شده است. در این پژوهش ارزش حدی موردنظر براساس نظرات خبرگان ۰/۳۸۴۴ در نظر گرفته شده است. بر اساس این ارزش حدی، نمودار علی در شکل (۳) نشان داده شده است. بدین ترتیب روابط موجود بین عوامل اصلی الحاق تعیین می شود. باتوجه به نمودار علی، عوامل ساختاری و محیطی عامل های علی شناسایی شده است و عامل محتوایی، معلول شناخته می شود.

جدول (۲): تاثیرگذاری سه عامل اصلی بر یکدیگر

متغیرها	C	R	C-R	C+R
ساختاری	۰/۹۳۹۳	۰/۹۸۳۰	۰/۰۴۲۷	۱/۹۲۲۲
محتوایی	۱/۷۱۰۴	۰/۶۷۹۹	۱/۰۳۰۵	۲/۳۹۰۲
محیطی	۰/۸۰۹۷	۱/۷۹۶۵	۰/۹۶۸۶	۲/۶۰۶۱

در جداول و شکل‌های فوق تاثیرگذاری و تاثیرپذیری متغیرها و عوامل و همچنین نمودار مکانی متغیرهای عوامل تشریح شده است.

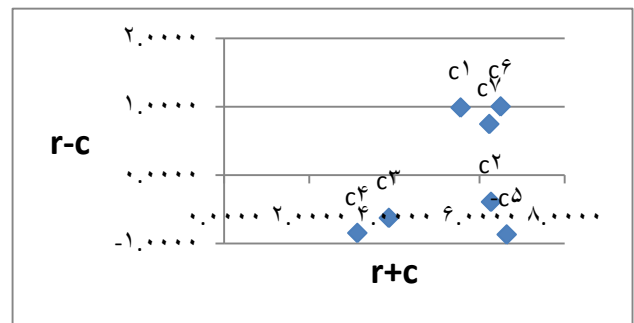
۶- نتیجه گیری

این مطالعه با استفاده از سه عامل و بیست و یک متغیر به‌عنوان پایه‌ای برای انجام پژوهش صورت گرفته است. در تحقیق حاضر کاربرد روش دلفی فازی و دیمتل در شناسایی چالش‌ها و راهکارهای الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی با رویکرد تولید در کلاس جهانی در صنعت خودروسازی ایران پیگیری شده است. یافته‌های تحقیق حاضر می‌تواند برای کشورهای در حال توسعه دیگر نیز تعمیم‌پذیری داشته باشد. در تحقیق حاضر نشان داده شده است که هر کدام از عوامل به شکلی اثرات تبیینی قابل قبول و معنی‌داری در پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی داشته، دارند. از سه متغیر مورد مطالعه، متغیر عوامل محیطی بیشترین اثرگذاری را دارد. در این پژوهش شناسایی الزامات پیوستن به سازمان تجارت جهانی به‌عنوان مرجعی که اساس کار بر پایه آن طرح‌ریزی می‌شود، بسیار مهم و ضروری عنوان شده است. بدین ترتیب الزاماتی که مربوط به الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی و رسیدن صنایع تولیدی خود به کلاس جهانی و به تبع آن صنعت خودروسازی هستند، از بین تمامی الزامات پیوستن به سازمان تجارت جهانی شناسایی و جدا شده‌اند که به‌طور خلاصه به شرح زیر ارائه شده است:

- بازارهای موجود تقویت و در شناسایی بازارهای جدید اهتمام ویژه و فوری صورت پذیرد.
- تک‌نرخی شدن ارز الزامی و امنیت لازم برای سرمایه‌گذاری فراهم گردد.
- تدوین و تصویب قوانین لازم در تسریع ورود به سازمان تجارت در مجلس شورای اسلامی از اولویت‌های مهم باشد.
- واحدهای تحقیق و توسعه به صورت اجرایی و الزام‌آور برای تمامی صنایع خصوصاً در صنعت خودروسازی به صورت عملیاتی و به‌عنوان رکن مهم دایر گردد.
- استراتژی‌های لازم در صنایع تولیدی خصوصاً در صنعت خودروسازی برای رسیدن به تولید در کلاس جهانی تدوین گردد.
- بازارهای مالی داخلی به روی بازارهای مالی خارجی باز شود چون پس از آزادسازی مالی موفقیت‌آمیز، نه تنها به جذب عناصر اقتصاد جهانی در داخل می‌انجامد، بلکه زمینه حضور ارائه‌دهندگان داخلی خدمات مالی را در بازارهای بین‌المللی تجارت خدمات مالی فراهم کرده و گامی به سوی توسعه صادرات است.
- محدودیت‌های غیرضروری در پذیرش و عضویت اختیاری و آزاد جهت سرمایه‌گذاری داخلی در صنایع خودروسازی برداشته شود.
- براساس یافته‌های تحقیق حاضر می‌توان نتیجه‌گیری نمود که به‌منظور بهبود این عوامل در پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی، از طریق توجه به متغیرهای آنان باید به اهمیت نقش تبیین کننده آنها در پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی اقدام کرد. از این منظر لازم

جدول(۴): تاثیرگذاری متغیرهای عامل ساختاری بر یکدیگر

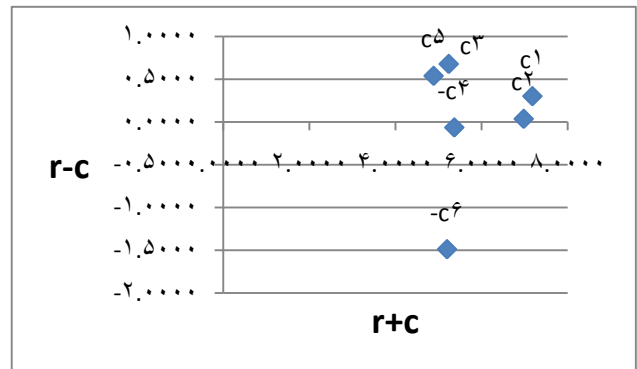
متغیرها	C	R	C-R	C+R
راهبرد	۲/۲۸۶۷	۳/۲۷۲۵	۰/۹۸۵۸	۵/۵۵۹۲
ایمنی	۳/۳۳۲	۲/۹۴۱۲	-۰/۳۹۲۰	۶/۲۷۴۴
مالی و سودآوری	۲/۲۴۹۳	۱/۶۲۲۹	-۰/۶۲۶۳	۳/۳۷۲۲
تحقیق و توسعه	۱/۹۸۸۶	۱/۱۴۲۱	-۰/۸۴۶۵	۳/۱۳۰۶
محیط زیست	۳/۷۵۵۹	۲/۸۸۷۲	۶/۶۴۳۱	۶/۶۴۳۱
تصمیم‌گیری	۲/۷۴۹۴	۳/۷۵۱۴	۶/۵۰۰۸	۶/۵۰۰۸
شناسایی بازار	۲/۷۴۳۹	۳/۴۸۹۶	۰/۷۴۵۶	۶/۲۳۳۵

شکل (۵): نمودار مکانی علی روابط متغیرهای عوامل ساختاری پس از آزمون تجربی

جدول(۵): تاثیرگذاری متغیرهای عوامل محیطی بر یکدیگر

متغیرها	C	R	C-R	C+R
عوامل سیاسی	۳/۴۳۸۷	۳/۷۳۹۷	۰/۳۰۱۰	۷/۱۷۸۴
عوامل قانونی	۳/۴۷۰۱	۳/۵۰۵۹	۰/۰۳۵۹	۶/۹۷۶۰
عوامل اقتصادی	۲/۲۷۸۰	۲/۹۵۶۱	۰/۶۷۸۱	۵/۲۳۴۰
فناوری و تکنولوژی	۲/۷۱۴۱	۲/۶۴۹۳	-۰/۰۶۴۸	۵/۳۶۳۴
جهانی سازی	۲/۱۷۱۹	۲/۷۱۰۶	۰/۵۳۸۷	۴/۸۸۲۵
محیط کاری	۳/۳۴۱۸	۱/۸۵۲۹	-۱/۴۸۸۹	۵/۱۹۴۷

شکل (۶): نمودار مکانی علی روابط متغیرهای عوامل محیطی پس از آزمون تجربی

است در درجه اول بیشترین توجه به متغیرهای عوامل محیطی شده، و در درجات بعد به متغیرهای دیگر به ترتیب اهمیتشان توجه شود. البته نکته مهم قابل ذکر اینکه توجه به هر کدام از این متغیرها به منظور اثرگذاری در الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی خود مستلزم اجرای تحقیقات و پروژه‌های خاصی است که به آینده موکول می‌گردد. همان‌گونه که قبلاً نیز اشاره شد به دلیل اهمیت خاص محیط تجاری در هر کشور و میزان تأثیرپذیری مبادلات تجاری بین اعضای سازمان جهانی تجارت از آن، می‌توان به راحتی به جایگاه این بخش در ارتقا و بقای موفقیت‌آمیز کشورها در رقابت‌های تجاری بین‌المللی پی برد. از این‌رو در تبیین عوامل سه‌گانه تأثیرگذار در پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی، باید به عوامل محتوایی، توجه ویژه نمود، زیرا همانطور که در ادبیات تحقیق اشاره شده است در سال‌های آتی، عضویت در سازمان تجارت جهانی منافع بیشتری برای کشورهای عضو در بر خواهد داشت و از این‌رو شناسایی عوامل سه‌گانه تأثیرگذار چه از حیث سوق‌دهندگی و چه از حیث بازدارندگی می‌تواند نقش مهمی در تدوین سیاست‌های راهبردی در پیوستن به سازمان تجارت جهانی داشته باشد و به این روند سرعت و جدیت بخشد. مدیران و مسئولین محترم می‌توانند با بهره‌گیری و استفاده از نتایج تحقیق حاضر در مورد تبیین الزامات الحاق ایران در پیوستن به سازمان تجارت جهانی با رویکرد تولید در کلاس جهانی در صنعت خودروسازی مورد مطالعه و پیگیری قرار دهند.

منابع و مأخذ

- [۱] حبیبی دباغ، محسن. (۱۳۸۹)، عضویت در سازمان تجارت و اقتصادهای وابسته به نفت خام، فصلنامه مطالعات اقتصاد انرژی، سال هشتم، شماره ۲۸.
- [۲] صادقی، محسن، (۲۰۱۵)، جایگاه اصل رفتار ملی در مقررات ایران و سازمان جهانی تجارت در حوزه مقررات بازار اوراق بهادار پژوهش‌های حقوق تطبیقی، دوره ۱۹، شماره ۱.
- [۳] کیا کجوری، داود. (۱۳۸۴)، تبعات الحاق ایران به سازمان جهانی تجارت (WTO) رویکرد آشنایی با (WTO)، گاهنامه علمی و ترویجی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نوشهر و جالوس، سال دوم، شماره ۴.
- [۴] میرزائی اهرنجانی، حسن. (۱۳۷۷)، عوامل موثر بر وجدان کاری و انضباط اجتماعی، مجموعه مقالات سمینار وجدان کاری و انضباط اجتماعی، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین.
- [5] AlamTabriz, A., (2014), **Assessment of the key factors in successful implementation of world class manufacturing using an integrated approach Interpretive Structural Modeling Graph theory and matrix approach (Case Study: Group IKCO and Saipa)**, Journal of Industrial Management Articles. 4, 5 (2).
- [6] Boring, P., (2015), **The effects of firms R&D and innovation activities on their survival: a competing risks analysis**, 49(1), 1045-1069.
- [7] Chang, P., Lee, M., (2011), **The wto trade effect**, journal of international economics, 85.
- [8] De phillis, F., Petrillo, A., (2015), **Key success factors for organizational innovation in the fashion industry**, International Journal of Engineering Business Management, Volume 5, pp, 47-57.

- [9] Digalwar, A.K., Metri, B.A., (2005) , **Performance measurement framework for world class manufacturing**, International Journal of Applied Management & Technology, Vol. 3, No. 2, pp.83-102.
- [10] Farsijani, H., (2012), **Evoluntary methods for design of global world-class manufacturing forth world-market**, International conference on new Technological innovation for the 21 st century, Hiroshima University, 14-19 July, Japan.
- [11] Fernandes, A., Paunov, C., (2012) ,**The risks of innovation firms less likely to die?**, Policy Research Working Paper Series 6103, The World Bank.
- [12] Greenaway, D., Morgan, W., Wright, P., (2002), **Trade liberalization and growth in developing countries**, Journal of Development Economics, 67: 229-244.
- [13] Golmeysi, M., Mirvaisi, M., Maleki, B., Shirzour, Aliabadi, Z., (2013), **An empirical study on the effect of WTO membership on Iranian handicraft industry: A case study of Persian carpet**, Management Science Letters, 3(5), 1375-1380.
- [14] Habibi Dabbagh, M., (2015) ,**Membership in organizations dependent on crude oil trade and the economics of Energy** ,Economics Studies eighth year, No.28.
- [15] Hajjian, M., (2015) , **Market access in WTO and Iran in the field Stock Exchange Rules**, Privacy Policy Studies Journal, Volume 45, Number 1, Spring 1394 Sfhaf74-55.
- [16] Hsv, P.J., Lin, B., Lin, C., (2012) ,**The construction and application of knowledge navigator model (KN-MTM): an evaluation of knowledge management maturity Original**, Research Article, **Expert Systems with Applications**, 36 (2), pp. 4087-4100.
- [18] Kia Kojouri, D., (2006), **the consequences of Iran's accession to the World Trade Organization (WTO) approach familiarity with (WTO)**, scientific periodicals and promotional, Islamic Azad University of Noshahr Vchalvs, Issue 4.
- [19] Mahmoudi, Z., (2014), **The status of the environment in the WTO Journal of Public Law**, University of Allameh Tabatabai Volume 15, Number 41.
- [20] Mirzaee Ahrnjany, H., (1999) ,**Factors affecting the work ethic and social discipline, seminar proceedings social**, Qazvin Islamic Azad University Press.
- [21] Mora-Monge, C.A., Gonz'lez, M.E., Quesada, G., Rao, S.S., (2008) ,**A study of AMT in North America: a comparison between developed and developing countries**, Journal of Manufacturing Technology Management, Vol. 19 No. 7, pp. 812-29.
- [22] Mousavi Zenouz, M., (2014) .**The relationship between national security and international trade case study, the economic security of Islamic Republic of Iran in the light of international trade**, globalization Journal of Strategic Studies: National Center for Globalization Studies, Volume 5, Number 14.
- [23] Sadeghi M., (2015), **Iran's position on the principle of national treatment provisions of the WTO in the field of securities market regulations comparative law research**, Tarbiat Modarres University, Volume 19, Number 1.
- [24] Sangwan K.S., Digalwar, A.K., (2008), **Evaluation of world-class manufacturing systems: a case of Indian automotive industries**, International Journal of Services and Operations Management, 4(6), 687-708.
- [25] Sharifi, N., (2014), **Comparing economic structure with a selection of WTO member countries Quarterly economic policy**, University of Al Zahra first year of the first issue.
- [26] Rahimi A., Delafrooz, N., (2014) ,**The role of service innovation in the market orientation-the performance of insurance companies' linkage**, Academic Journal of Research in Business & Accounting, 2(3), pp.39-48
- Zhao, H., Tong, X., Wong, P.K., Zhu, J., (2005), **Types of technology sourcing and innovative capability: An exploratory study of Singapore manufacturing firms**, The Journal of High Technology Management Research, Vol. 16, No. 2, PP. 209-224.